Central Topic

مبانی نظری:

- نظریه:
  - نظریه بنابر تعریف رسمی عبارت است از یک رشته قضایای مرتبطی که زمینه را برای تنظیم دانش و تبیین و پیش بینی زندگی اجتماعی و ایجاد فرضیه های تحقیقی نوین فراهم می سازد
  - .هر نظریه در جامعه شناسی به طور مستقل تنها به یک عنصر باز نمی گردد بلکه تبیینی از عوامل مختلف است
  - .به طور کلی نظریه نمی تواند مشاهده صرف یا قضاوت و ارزیابی شخصی و ارزشی باشد. در مقابل، نظریه باید قابل صدق و کذب باشد و قابلیت تعمیم و فراگیری داشته باشد
  - .نظریه باید دربردارنده قوانین باشد تا بتواند به تبیین واقعه و پیش بینی بپردازد
  - :نمونه ها
    - (Chaftes) به عنوان مثال عناصری چون «عبارت های مجرد در تبیین» در تعریف چفتز.
    - .قوانین و پیش فرض ها» در تعریف بلالاک.
    - گزاره های منطقی» نزد گیبز.
    - .مجموعه قوانین و اصول موضوعه» نزد هیگ
    - قدرت تبیین»، نزد استینچمب.
    - .بیان روابط» نزد ویلر در تعریف نظریه تأکید شده اند.
    - .این عناصر ویژگیهای اساسی نظریه حکایت از حساسیت پوزیتیویستی و تجربه گرایی دارد
    - .و دیدگاه پوزیتیویستی، اصالت نظریه را تجربی بودن، آزمایش پذیر بودن و قانون ساز بودن می داند
    - .در مقابل، دیدگاه غیر پوزیتیویستی الزامی در رد یا قبول یک نظریه بر اساس تجربی پذیر بودن نداشته و نظریه را به منزله مجموعه پدیده های مرتبط که قادر به تجزیه و تحلیل واقعیت های اجتماعی باشند تلقی کرده است
      - ،در این صورت، ساخت هابرماس در زمینه کنش ارتباطی
- رابطه نظریه با مفاهیم دیگر
  - نظریه و الگو
    - :الگو بصورت مستقیم
      - .در حقیقت نظریه، بدون ارجاع به الگو، به شکل بی واسطه و مستقیم، امور اجتماعی را تبیین می کند
    - .در حالی که الگو از طریق تشابه به شناخت واقعیت کمک می کند و با برجسته کردن عنصر تشابه، درک روشن تری از شباهت میان واقعیت و مدل ذهنی فراهم می سازد
    - البته باید دانست که الگوی یک شیء بر حسب تعریف، عین آن نیست؛ بلکه به شیء مورد نظر شباهت دارد
    - مثلا مدل یک کارخانه، صورت کوچک و فرضی از کارخانه ارائه می دهد
    - در برخی علوم نیز الگوهایی بر اساس واقعیت می سازند و سپس روی میزان تطبیق آن با واقعیت بحث می کنند
    - مثلا "انسان اقتصادی"، الگوی فردی است که با امور اقتصادی برخوردی منطقی دارد
      - .برای چنین الگویی مفروضاتی در نظر گرفته می شود؛ اما ممکن است تمام آن مفروضات، با واقعیت تطبیق نکند
    - پس در رابطه الگو و واقعیت، باید به وجه تشابه کلی آنها توجه و از جزئیات صرف نظر کرد
  - Pattern الگو (مدل) واژه
    - .به معانی الگو : مدل، انگاره، شکل و نمونه، قالب، طرح، منوال و نقش در نظر گرفته شده است. در تعریفی ساده از الگو میتوان گفت؛ الگو یا مدل، نمایش نظری و ساده شده از جهان واقعی می باشد
  - خصوصیات الگو
    - کارکرد الگو عبارت است از کوشش برای ساده تر کردن و آسان تر فهماندن واقعیت از طریق تنظیم عناصر و وارد کردن نظمی در آنهاء
      - .مثلا می توان طرح منطقی روابطی را که بین برخی از عناصر یک سیستم وجود دارد، به شکل یک پیکره در آورد
  - به نظر لوی استراوس
    - الگو، باید دارای سه خصوصیت عمده باشد: | د) ساخت مشخصات یک نظام را نمایش میدهد و از عناصر متعددی تشکیل یافته که تغییر در هر یک از این عناصر، باعث تغییر در سایر اجزا می شود
    - برای هر الگوی مفروضی باید امکان ترتیب دادن سلسله تغییراتی باشد؛ که منتج به گروهی از الگوهایی از همان نوع شود. بدین ترتیب خصوصیات بالا امکان این پیش بینی را به ما میدهد که بدانیم هرگاه یک یا چند عنصر الگو دچار تغییرات مشخصی شوند، الگو، چگونه واکنش نشان خواهد داد ۲-
    - ۳- الگو باید چنان ساخته شود که بلافاصله تمام پدیده های مشاهده شده را قابل فهم سازد. از سوی دیگر تعریف الگوها باید صریح و جامع باشد تا عملیات ریاضی روی آنها امکان پذیر شود؛ ساخت الگوها نیز به هیچ وجه نباید پیچیده باشد
  - انواع الگو
    - ؛ این الگو، نظام پیچیده تر را به صورت ساده تر نشان میدهد؛ با این همه باید واجد خصوصیات نظام پیچیده تر باشد(Material Model) الگوی مادی
    - ،این الگوها، ساخت نهادی و منطقی نسبتا ساده ای است که به طور ذهنی فراهم شده، اما دارای ویژگی های ساختی است که در نظام واقعی اصلی وجود دارد. الگوی صوری برعکس الگوی مادی به کار نشبیه نمی آید و برای درک یک پدیده اجتماعی به مقایسه آن با پدیده ای از نوع دیگر متوسل نمی شود. در واقع الگوهای صوری عبارت است از بازسازی واقعیت در ذهن :(Formal Model) الگوی های صوری
    - چنین الگویی نوعی تجرید است؛ زیرا از واقعیت موجود و برخی ویژگی ها اخذ شده و به وسیله علایم و مفاهیم نشان داده میشود
  - کارکرد الگو
    - .استفاده از الگو به درک بهتر نظریه کمک می کند؛ لیکن باید وقتی از این قاعده استفاده کرد، که نظریه به قدر کافی گویا نباشد و الگو گویاتر از آن باشد
    - الگو که به نظر می رسد، رابطه بین دو واقعیت را تصویر می کند، ممکن است از طریق مشابهت، روابط نظری دیگری را به ما القا کند؛ مانند تطور گرایی اجتماعی که با تطور گرایی زیست شناسی مشابهت دارد 2
    - ۳. مدل ها امکان محدوده ای از پیش بینی ها را می دهد که می توان آنها را با آزمون ها تأیید نمود
  - الگو و مدل
    - بیشتر به ساخت و روابط بین عناصر یک واقعیت" توجه دارد و طرح ساده شده ای است که خطوط اساسی یک موضوع و نسبتهای موجود بین آنها را مشخص می کند Pattern است. واژه Pattern کمی پیچیده تر از واژه Model برخی بین این دو تفاوت هایی را قایل شده و گفته اند که واژه
    - برای ساده و قابل فهم کردن پدیده ها، به تنظیم عناصر آن پدیده و ایجاد نظمی در آنها، می پردازد و آن را به شکل یک طرح منطقی و یک پیکره در می آورد. و به نوعی یک ابزار توصیف کننده است Pattern واژه
  -) (Perspective) نظریه و دیدگاه
    - به نظر می آید قبل از دستیابی به هر نظریه ای، قبول دیدگاه ضروری بوده و در عمل قابل رؤیت است
    - معمولا نظریه ها دربردارنده بیش از یک چشم انداز هستند تا امکان بررسی وجوه چندگانه واقعیت امکان پذیر گردد